

L'ÚS DE LES ROQUES

Cada roca té un seguit de propietats físiques i uns components que la caracteritzen.

Són precisament aquestes propietats i aquests elements que l'home ha aprofitat per servir-se'n.

En tenim diversos exemples a Andorra, tal com l'arquitectura romànica o l'arquitectura del granit. Seguidament es presenta un altre dels exemples més significatius a Andorra: l'art de la pedra seca.

QUÈ ÉS L'ART DE LA PEDRA SECA?

L'art i la tècnica de la pedra seca consisteix en un mètode constructiu d'origen neolític on les pedres s'assemblen amb destresa de manera que troben la seva pròpia estabilitat, sense l'ajuda de cap morter que les uneixi, creant estructures que poden arribar a perdurar segles.

El fet sorprenent és l'enginy d'aquesta tècnica a l'hora d'aprofitar un recurs tan abundant i divers. Cada pedra, meticulosament seleccionada i col·locada, contribueix a una composició que s'integra amb el paisatge i a crear un important refugi de vida per a la flora i fauna associada als ambients rocallosos.

Aquesta tècnica s'emprava per bastir construccions relacionades amb l'agricultura i la ramaderia de muntanya per facilitar-ne les dures condicions de treball.

LA PEDRA SECA I LA RAMADERIA DE MUNTANYA

Associada a la ramaderia andorrana, apareixen diverses estructures de suport al desenvolupament de l'activitat durant l'estança d'estiu a l'alta muntanya, moment en què els ramats aprofiten les pastures comunals o *cortons*.

L'orri és una estructura destinada a munyir els ramats ovins durant la seva estada a l'alta muntanya; amb la llet obtinguda s'elaborava formatge. L'orri sol estar acompanyat de cabanes i alguna pleta.

La pleta és un àrea tancada, envoltada per murs de pedra seca. Té com a finalitat resguardar el bestiar durant les hores nocturnes, prevenint pèrdues i protegint-lo dels depredadors.

La **cabana** constituïa principalment una residència temporal per als pastors de l'alta muntanya, tot i que algunes d'aquestes cabanes tenien addicionalment la funció d'elaborar i emmagatzemar formatge.

Les **parets de tanca** es constituïen com a estructures utilitzades per marcar els límits de parcel·les o propietats, principalment amb la finalitat d'impedir la incursió de bestiar forà. Es coronaven amb una fila de pedres disposades en forma de rastell, orientades verticalment per reforçar la defensa davant del pas dels animals.

PROTECCIÓ, RESTAURACIÓ I RECUPERACIÓ

Durant el darrer segle, la tècnica de la pedra seca ha caigut en el desús, motivat per una important disminució del sector primari. Aquest fet va dur les administracions, així com el sector privat i la ciutadania, a desenvolupar mesures de protecció i restauració, tot fomentant la recuperació del coneixement ancestral.

A la Reserva de Biosfera d'Ordino es valoritza aquest patrimoni, mitjançant estudis arqueològics i la restauració d'elements rellevants. Així, a la vall de Sorteny s'han recuperat diverses estructures; en trobareu bons exemples de camí al refugi, amb l'objectiu de promoure'n la seva divulgació.